

Prețulu

pentru Sibiu pe 1 anu întregu
7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu
la casa cu 1 fl. mai multu pe
anu; — trimisu cu post'a în
lăintrulu monarchiei pe 1 anu
întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. —
În străinatate pe 1 anu 10 fl. séu
22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11
franci. — Numeri singuratici se
dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Anulu VI.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu
litere merunte garmondu, la prim'a
publicare câte 7 cr., la a dou'a și
a trei'a câte 6 cr. v. a. și preste
aceea 30 cr. de timbru la tesau-
rulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face
în modulu celu mai usioru prin
asemnatiunile postei statului, a-
dressate de dreptulu la Redactiu-
nea Diariului

„Observatoriulu“ în Sibiu.

Nr. 63.

— Sibiu, Mercuri 11/22 Augustu. —

1883.

Se înfiintiamu institute de creditu?

I. La acésta întrebare unii voru răspunde, cumcă înfiintierea de atari institute ar fi cu totul superflua, căci, nu e unu orasiu în țiera unde se nu existe unulu sau și mai multe institute de bani.

Ungurii, Sasii și mai cu sama evreii s'au îngrigitu și pentru agronomulu și industriasiulu romanu, nu are de cătu se se folosésca de binefacerile instituteloru existente. La acestea altii adaugu, cumcă banulu, capitalulu, industri'a, comerçiuulu nu au nationalitate, deci e unu lucru absurdu a înfiintia astu-felu de institute romanesce, cu capitale numai dela romani sau în mare parte romanesce. Dacă cosmopolitismulu are vre-unu întielesu, apoi acela se întielege în mare parte aplicatu la bani, capitalu, industria și comerçiu; acestea lucruri omenesce léga pe tóte popórele între sine și prin o puternica concurentia le silesce spre progressu în cultura — unu bunu comunu alu toturor popóreloru.

II. Capitalulu e rezultatulu muncii și alu economiei. Celu ce lucră cu capitalu, produce în timpu mai scurtu și cu mai puçina munca mai multu de cătu celu ce lucră fara capitale sau cu capitalu mai micu. Asemenea produce mai multu și mai eftinu celu ce lucră cu capitalulu seu propriu, decâtu acela care a împrumutatu capitalu, căci pe candu celui dintaiu i remane întregu productulu osteneleloru și alu capitalulu seu, celu din urma trebuie se impartia venitululu cu proprietariulu capitalulu.

În casulu din urma împrumutatoriulu i va remanea din sudórea osteneleloru sale cu atátu mai puçinu, cu cătu va fi mai mare dobând'a ce o platesce sub nume de interesse.

Fiindu-că omulu se afla în o perpetua luptă cu natur'a, și progressulu lui în cultura stă în drépta proportiune cu capitalulu de care póte dispune spre a învinge și supune fortiele naturei: formarea și înmulțirea capitaleloru e tocma atátu de necessaria pentru scopulu omului, pe cătu de necessariu e aerulu sanatosu pentru o regulata circulațiune a sangelui în corpulu sanatosu alu omului.

Fiindu dara capitalulu uniculu și singurulu miđiulocu care face possibile înaintarea spre civilizatiune, care omu și care poporu nu va cugetá a'si apropiá acestu miđiulocu de cultura, a'lu înmulți și a deveni în modu totu mai întinsu în proprietatea lui?

Capitalulu se formédia și se înmulțiesce din prisosulu productiunei; dacă însa romanulu va împrumuta capitalu de lipsa totu numai dela strainu, va impartí fructulu ostenelei sale totu numai cu strainulu, acesta va formá și înmulți capitalele sale, prin sudórea romanulu, buna starea strainulu va cresce în proportiune în care va cresce capitalulu acelu, éra romanulu va saraci în proportiunea în care va cresce dobând'a ce o platesce strainulu pentru capitalulu împrumutatu.

III. Dara cum? Nu e totu atátu candu damu interesse dupa capitalu romanulu sau strainulu? Celu care împrumuta capitalu dela altulu, nu numai că înparte cu acesta fructulu osteneleloru sale, dara devine și în o relatiune mai multu sau mai puçinu dependinta de creditoru. Creditoriulu prin influenti'a ce i dá puterea capitalulu seu, are o neînvingibila putere — ce nu se póte negá — asupra persónei debitoriulu. În proportiunea în care cresce lips'a debitoriulu, cresce influenti'a și puterea creditoriulu.

Acésta dependinta se finesce totudeauna cu total'a supunere a debitoriulu, „în sfer'a de putere“ a drepturiloru politice.*)

*) Din prea mare nefericire, pâna acuma sunt puçini acei romani cari se fia reflectatu vreodata la acestu mare adeveru, că adeca pentru ómenii saraci și saraciti inadinsu drepturile politice sunt o fantoma, o minciuna.
Red. „Obs.“

IV. Se nu mergemu departe pentru a ilustra cu esemple acestu adeveru, remanemu acasa unde aflamu destule esemple de acésta natura.

Unu evreu bogatu în o comuna romana — și care comuna romana n'are evreulu seu? A îndatoritu pe primariu, pe preotu, pe notariu și pe alti fruntasi din comuna, ba jumetate comun'a îi datoresce. Care este rezultatulu? Evreulu creditoru vinde cu bani scumpi voturile debitoriloru sei din comuna, la acela care îi platesce mai bine; elu prin capitalulu seu impune voi'a sa la 3—400 alegatori romani, devine unu factoru politicu puternicu, éra cei 400 alegatori romani se învertescu pe lângă evreulu capitalistu, cum se învertescu plantele pe lângă sóre, de unde isi primescu lumina și caldura.

Se presupunemu — ceea ce e altu-felu fapta — cum-că o parte mare dintre romani sunt datori cu capitaluri strainiloru, evreiloru, unguriloru și sasiloru. Nimeni nu va putea negá, că în decursulu timpulu, standu noi cu manile în sinu în linistea sufetésca condusi de fals'a opiniune că banulu, capitalulu, industri'a și comerçiuulu nu au nationalitate — dupa principiile economice de astadi ne vomu tredi ferecati și poporulu a servitu cum n'a mai fostu nici-odata.

Nici-o lege de pe faci'a pamentulu, fia aceea pe cătu de umana, pe atátu de liberala, nu va scapa poporulu nostru din man'a strainiloru, munc'a lui va fi exploatata și elu în veci saracu.

La unu progressu seriósu în cultura nationala nu vomu putea aspira nici-odata.

V. Angli'a pe la începutulu secululu alu 14-lea o era țiera agricola saraca cá tóte tierile agricole; dara prin sistem'a economica de protectiune a muncii nationale întemeiandu banci și prin acésta eftinindu capitalulu, si-a întemeiatu o industria și comerçiuu nationalu; éra acum sub flamura nationala duce comerçiuulu nationalu pâna la celea mai departate parti ale lumii și prin acésta si-a aservitu atâtea popóra, colonii, cum nu are nici unu altu statulu din lume. (Preste 200 milióne de suflete. Red.)

Franci'a înca din secolulu alu 17-lea sub renomitulu ministru Colbert și mai tardiu sub Targot totu dupa principiulu protectiunei muncii nationale a pusu temelía la nationalisarea capitalulu și prin urmare a industriei și comerçiuulu.

Astadi din preuna cu Angli'a prin capitalulu loru nationale, prin industri'a și comerçiuulu loru nationalu au cuceritu popóra. Turci'a și Egiptulu au fostu exploatate și imbrancite de capitaluri nationale franceze și englese.

Asia dara se vede limpede fermecatórea putere a capitalulu atátu în proportiuni mici la popóra mici, cătu și în mari la popóra mari.

Adi nu se mai supunu popórale atátu prin forç'a armelor, cătu mai vertosu pe cale economica dupa aksioma: Saracesce'i și supune'i.

Limpede este dara și usioru de întielesu adeverulu, cum-că nu este totu atátu, dacă romanulu împrumuta capitalulu dela romanu séu dela strainu; elu mai virtosu trebuie se urmedie esemplulu altoru popóra luminate, care de timpuriu si-au nationalisatu capitalele, și prin acésta eftinindule si-au întemeiatu industria și comerçiuu nationalu.

Se nu perdemu dara timpulu scumpu, ci mai virtosu se ne punemu pe lucru, înfiintandu în tóte tînturile locuite de romani institute de creditu.

La întrebarea: care din atâtea soiuri de institute de creditu aru fi mai corespundétore pentru noi și cum aru trebui se fia organizate, voiú încercá a raspunde în articolulu urmatoriu.

Joanu Romanu.

Conitnuarea luptei religióse în Romani'a*).

Alu doilea articlu din Rom'a citatu în Nr. precedente alu „Observatoriulu“ relativu la afacerile religióse din Romani'a a fostu publicatu totu în „Monitorulu Romei“, organu acreditatu alu Vaticanulu în Nr. seu de joi 9 Augustu st. nou sub titlu: Starea politica și religiósa în Romani'a, éra aici noi ilu luamu dupa traducerea ce aflaramu în „Resboiulu“ din Bucuresci Nr. 2176 din 2/14 Augustu. Acela suna:

„Sosirea próspata la Bucuresci a noului archiepiscopu monseniorulu Paoli, primirea triumfala ce i s'a facutu, sperantiele ce inspira pentru progressele catolicismulu în Romani'a alegerea acestui ilustru pastoru, tóte acestea da unu interesu deosebitu urmatóreloru informatiuni ce primimu dintr'o buna sorginte în privinti'a situatiunei politice și religióse a Romaniloru.

„Se scie că în urma biruintelor lui Traianu, Daci'a fu colonisata de romani care impusera acestui poporu limba și obiceiurile lor, pâna într'atátu în cătu chiaru d'atunci elu a luat și a pastratu pâna în dilele nóstre numele de Romanu. Limb'a pe care o vorbeste înca nu este de cătu o derivatiune din limb'a latina.

„Chrestinismu care, înca din secolu alu doilea, se respandise în tóta imparatia romana, se propagase și în Daci'a unde prinsese radacini adanci. Aceia care cunosc istori'a bisericésca stiu că, din timpurile vechi, Daci'a atarna directu de patriarcatulu Apusulu, adica de Rom'a. Tocmai mai tardiu patriarchi din Constantinople isbutira se atraga suptu jurisdictiunea lor Romani'a, adica Moldov'a și Valahi'a.

„Aceste doua principate ajungendu, prin tratatulu dela Paris, a forma unu singuru principatu, guvernulu romanu vru, chiaru d'atunci, dupa exemplu Rusii și Grecii, se sustraga biseric'a romana dela patriarcatulu din Constantinople, nelasandu se subsiste de cătu legatura dogmei și obiceiulu d'a cere sf. miru dela patriarhu din Constantinople, cá o amintire a vechei atirnari faci'a cu dinsu. Dar anu trecut, și acestu obicei fu desfiintiatu printr'o hotarire a sinodulu romanu, cu tóte reclamatiunile patriarhulu.

„Ca respunsu la aceste reclamatiuni, episcopii romani adunati în sinodu tótna trecuta, se pusera se demonstredie: că patriarhiu din Constantinople n'aveau dreptu se 'și exercite juridictiunea asupra Romaniei: că dacă o exercitase de faptu în trecut acésta fusese unu abusu din partea lor, abusu datoritu sprijinulu turcescu și gubernatoriloru Moldovei și Valachii cari erau p'atunci creaturi ale Fanarulu; 2 că biseric'a romana avea dreptu d'a se constitui în biseric'a autonoma nationala faci'a cu patriarhu din Constantinople și celel'alte biserici ortodoxe, asia că dinsa nu mai avea trebuintia se recurga la patriarhu spre a'i cere sfintulu miru, fiindu-că asta era o remasitia a unei atirnari abusive.

„Acésta atitudine a episcopatulu și clerulu romanu ortodoxu a primitu deplina aprobare a gubernulu și a camerelor care sunt tare hotariti se scape Romani'a de influentia grecésca suptu tóte privintiele.

„De aci urma firesce o vedita iritatiune printre Greci, nu numai la Fanarioti, dar chiaru pâna la Aten'a, și jurnalele lor au trimbitiatu primejdi'a în care se aflá ortodoxi'a grecésca în Romani'a, denuntiandu totu-odata tendintiele acestui principatu d'a se apropia de Rom'a (!), alu carei urmasiu se glorifica a fi.

„De siguru, numele romanu are unu prestigiu și exercita unu felu de atractiune neînvinga asupra spiritulu și inimei Romaniloru. Acésta esplica simpatia și favorea de care se bucura în Romani'a catolicii latini. Dacă pe lângă acésta adaogamu

*) A se vedé Nrii 61 și 62 în „Observatoriulu.“

putarea exemplara, invetiatur'a clerului lor, bine-facerile ce elu imprastie imprejurulu lui si pe langa care face unu contrastu ciudatu apati'a clerului ortodoxu localu, lesne ne explicamu tendintiele favorabile ce se manifesta printre Romani fația cu catolicismulu.

„Acésta simpatie nu se manifestéda numai la ortodocsii laici, dar fórte adesea si printre membrii clerului lor. De alta parte, este adeveratu că clerulu de susu nu se póte opri de a'si arata ne-casulu si de a atitia prejuditiile schismei lui Photius, dupa instigatiunea vedita a agentiloru panlavismului

„De aci a esitu acea faimósa si violenta carte pastorala a mitropolitulu din Jasi inpotriva restabilirii ierarhiei latine in Romani'a, inpotriva catolicismului si inpotriva Austriei, pentru protectiunea ce a acordatu in totdeauna acésta putere catoliciloru din Romani'a. Dar acestu actu de suparare a fostu in genere desaprobatu, pàna si de càtra mitropolitulu ortodoxu din Bucuresci, care cu ocaziunea unei visite facute de curendu lui monsenioru Paoli, si-a exprimat adànc'a parere de reu pentru atitudinea mitropolitulu din Jasi.

„Cà daca, in fația acestoru simpatii atàtu de vedite càtre catolicismu, se intréba cineva pentru ce biseric'a romana nu se hotaresce a imbratiosia adeverat'a credintia, trebuie se respundemu că spiritulu de nationalitate si pasiunile de partidu exercita influentia lor suparatóre asupra interesseloru religiose si le supunu la capritiile politice dominante.

„Biseric'a romana stà in voi'a celoru doue partide care se succedu pe rindu la putere. Scopulu acestoru doue partide este unulu si același, dar mijlócele lor de actiune sunt deosebite. Ele tîntescu amendoua a saversi unirea Romaniloru, marirea patriei si crescerea influentiei ei in Orientu si Occidentu. Dar nu este tocmai usioru pentru Romani'a de a face cauza comuna cu natiunile latine de óre ce positiunea sa este data in padi'a Rusiei si Austriei, fara a mai vorbi de imperiulu otomanu, care este pe patulu mortiei. Aceste doue imperii coprindu Romani intre supusii lor. Rusii'a are Romani in Basarabi'a, Austri'a in Transilvani'a si Banatu, unde Romani coversiescu prin numeru pe celelalte nationatitati.

„De aci urmédia că o parte destulu de numerosa dintre Romani dorescu se traiasca in buna pace cu Rusii'a, pentru că se'i póta avea sprijinulu in scopu doveditu de a isi anexa Transilvani'a, si negresitu apoi a se scapa de influentia rusésca. Acestu partidu aduce dreptu pretextu identitatea de principii religiose cu Rusii'a, si speranti'a de a ajunge, prin mijlocirea ei, a intruni membrele risipite ale familii romane in Macedoni'a, Epir si Thesali'a si in alte provincii ale imperiului otomanu.

„Acésta explica atacurile de curendu ridicade contra Austriei si incidentele diplomatice ivite intre acésta putere si Romani'a. Partidulu de care vorbimu, de si nu este dusmanu catolicismului, se teme totusi de a 'l favorisa, spre a nu'si instraina pe Rusii'a.

„Dar acestu partidu este cumpanitu de acela care tîne a fi in buna intielegere cu Austri'a cu atàtu mai multu, cu càtu acésta putere a sciutu se favorisedie intr'unu modu veditu elementulu romanu din Transilvani'a si Banatu (?). Acestu partidu sustine, că trebuie se fia Romani'a in bune relatii cu Austri'a: 1. pentru-ca acésta putere scie se respecte (? ?) drepturile deosebitelor nationalitati din care se compune: 2. pentru-cà Austri'a, fiindu catolica, se gasesce legata prin traditiunile sale istorice, de civilisati'a si spiritulu raselor latine.

„Acestu partidu, celu mai intieptu, se pare că trebuie se reusésca mai curendu sau mai tardiu. Elu arata fericite inclinari spre catolicismu si doresce unirea intima a bisericei romane cu santu scaunu. Prin acésta chiaru spera a insufla Europei catolice mai multa simpatie.

„Negresitu că nisce motive de umanitate si de politica ingingu acestu partidu la unirea cu Rom'a. Dar tocmai aceste motive potu se aduca pe nesimtite pe Romani a vedea că lipsesce o capetenie spirituala credintiei crescine ce au, si că acésta capetenie, dupa traditiunea universală a Orientulu este Pontificele Romanu, urmasiu santulu Petru.

„Din nenorocire, acestu partidu nu este inca in destulu de ascultat. In urm'a enciclicei mitropolitulu din Jasi, press'a romana a discutat pe fația unirea bisericei romane cu biseric'a catolica.

„Prejuditiile religiose au nepaditu éra, multi-mita organelor rusofile si liberale, care au cautatu se dovedésca, că acésta unire ar produce supunere càtre Austri'a, si că spre a o inlatura, nu este altu mijlocu, de càtu a remanea in ortodoxi'a orientala.

„Càtu despre noi, credemu că aceste temeri se voru risipi si că or'a desamagirei va bate atunci.

candu Romani se voru convinge de folósele de totu felulu ce le va aduce unirea lor cu biseric'a catolica, singurulu isvoru pentru densii de statornicie politica si de progressu moralu.“

In acelasi diariu Resboiulu Nr. 2178 aflamu si urmatóri'a intimpinare scurta, dara semnificativa a preas. sale arhiepiscopulu Paoli:

Em. sa monseniorulu Paoli, arhiepiscopu catolicu, ne trimete urmatóre desmintire la o asertiune a „Monitorulu Romei.“ Satisfacendu adi cererea monsen. Paoli, vomu reveni in numerulu de maine.

Stimabile dlu directoru!

In Nr. 2177 de 2 Augustu, alu „Resboiulu“ s'a reprodu su unu articulu din „Monitorulu Romei“, in care se afirma, că i. p. s. s. mitropolitulu primatu din Bucuresci 'mi ar fi exprimat adanca parere de reu pentru atitudinea i. p. s. s. mitropolitulu din Jasi fația cu biseric'a catolica in Romani'a. Acésta asertiune este cu totu falsa.

Ve rogu, dle directoru, se bine-voiti a rectifica acésta asertiune eronata a „Monitorulu Romei“ si a primi incredintiarea distinsei mele consideratinni. Bucuresci, 1883 Augustu 3/15.

Ignatiu Paoli,
archiepiscopu latinu din Bucuresci.

Comentariile ce se facu mereu la ambii articlii publicati in „Monitorulu Romei“ si preste totu la tóta acesta intreprindere noua religioasa si totuodata strictu politica austro-unguresca si muscalésca, se potu vedé mai pe fiacare din in press'a Romaniei, din care vomu mai reproduce si noi unele.

Turburările din Croati'a.

Turburările antimagiare din Croati'a nu s'au marginitu la capital'a Agram (Zagrab), ci ele s'au intinsu si mai departe pe la alte cetati, anume la Carolstadu Zeng. Sisecu. Ací inse vomu mai insemna numai câteva fapte din capitala, dupa aceea vomu cauta cauzele politice si nationali ale aceloru turburari, care sunt de importantia suprema, in càtu nici nu voru remanea fara urmari mari.

Din tóte câte s'au intemplat in 15 spre 16 Augustu; se vede curatu că rescól'a fusese preparata cu planu bine rumegatu. Croatii au nimicitu numai optu table noue cu marcele (armele, lat. insignia) tieriei, pe care se vedea alaturea cu inscriptiunea croata pusa si cea magiara, si pe care directorulu Dávid le pusese cu ómenii sei in capu de nópte, pe furisiu, dara croatii observasera indatu din 12 Augustu cu atàtu mai usioru, că ungurii se mai incercasera si inainte cu trei ani se puna si in Croati'a totu table cu inscriptiuni magiare, dara atunci au protestatu insusi magistratul si representatiunea municipala din Agram, dupa care directorulu Dávid a trebuitu se le departedie; elu inse nu le a nimicitu, ci le a pusu bine pentru unu altu tîmpu, pe candu crediuse elu si ministrulu de finantie că croatii voru mai dormita si motiai.

Numai optu table; că-ci se scie, că tóte celelalte table puse pe la 1868 numai cu inscriptiunea, Croata, au remasu la locul lor neatins. Acésta insémna curatu si respicatu, că croatii nu s'au revoltatu asupra unirei tieriei lor cu Ungari'a, nu asupra coronei unguresci, ci numai asupra calcarei de lege prin unguri; că-ci adeca legea fundamentala adeca tractatulu dela 1868 inchiaietu intră Croati'a si Ungari'a tîne limpede, că in Croati'a singura limb'a croatica este adoptata si recunoscuta că limba a tieriei in tóte afacerile tieriei.

Asia suna legea; dara partid'a magiaróna a baronulu Rauch fostu banu la inceputulu invoicei si ministrulu de finantie cu Dávid alu seu si cu tota press'a magiara esplica si intortóca acea lege asia, in càta daca nu voru inceta se'i face atàta sila, ea póte se fia prea usioru scaldatu in sange. Si magiaronii sunt nespuse de cerbicosi. Ve aduceti aminte, că inainte cu vreo cincini ani ministeriulu ungurescu isi pusese in capu se introduca la universitata din Agram limb'a magiara cá studiu obligatu; croatii inse o scósera pe usia afara in poterea legeri. Atunci Dávid deschise cursu privatu de limb'a magiara in localitatile finantiloru. Croatii o alungara si de acolo. Astadata se incercara numai cu tablele, că dóra croatii nu voru observa si se va face unu casu precedente. Croatii inse le spusera din nou: Limb'a si nationalitatea nóstra, sau viéti'a nóstra!

Asia vorbescu si scriu ei de câteva dile incóce, apoi o si facu.

Ferestrele sau spartu numai la localele publice pe unde au fostu puse tablele cu inscriptiune unguresca, la functionarii de finantie si la càtiva magiaroni cunoscuti, cum sunt canoniculu Tallian, Vichovich si Gyurko functionari la gendarmia.

Planulu fusese, că se sfarme si ferestrele dela palatulu arhiepiscopescu, din cauza că domnulu Michalovics arhiepiscopulu actuale rom. cat. dusu acolo in adinsu din Ungari'a, este unulu dintre magiaronii declarati, carele nu tine nimicu la autonomi'a Croatiei, precum se afla si intre romani destui, cari nu tînu nimicu la autonomi'a Transilvaniei si credu că nationalitatea póte fi ascurata si fara pamentu pe care se stai, adeca colo susu spendiurata in aeru, intre ceru si pamentu.

Dara palatulu arhiepiscopescu, apoi gar'a si localele directiunei dela calea ferata, unde sunt érași inscriptiuni magiare, au fostu aparate tóta nóptea de trupe imperatesci; éra in Grand Café au strabatutu totu soldati că se despartia pe croatii de magiaroni.

Cris'a nici pe departe nu e terminata numai cu atàta. Ministeriulu Ungariei a declarat prin Monitoru, că tablele croato-magiare trebuie se se puna tote la locurile de unde au fostu trantite. De alta parte cei mai de frunte deputati din maioritiatea dietei croate adunanduse la Agram declara susu si tare intr'unu actu subscrisu de càtra toti, că daca escesele poporulu sunt de regretatu si condamnatu, totu asia fapt'a ministeriului ungurescu este o calcare de lege, care nu póte fi suferita.

Cu ocaziunea spargerei ferestriloru s'a intemplat a se sparge si la unu singuru negutiatoriu evreu. Aflandu croatii de casulu acesta, in alta di trimisera o deputatiune la acelu evreu, că se'i descopere parerea de reu, si se'lu asigure, că numai din eróre fórte neplacuta s'a intemplat spargerea, éra nu din ura antisemitica, de aceea se si ofera a'i implini tota daun'a, că-ci ei cu evreii n'au nimicu, decatu numai cu magiarii. Evreulu linistitu in spiritulu seu a multiamitu, éra desdaunare nu a primitu.

Dunarea si Romani'a.

Mii de foi periodice din tóta Europ'a s'au ocupatu pàna acuma cu cestiunea Dunarei si s'au publicatu multime de memoriale asupra ei; asia inse precum este aceea tractata de càtra unu renumitu professoru germanu in diariulu universale „Allgemeine Zeitung“ din München (mai inainte in Augsburg) in Nrii 229 et 230 nu s'a mai vediutu nicairi si nici-odata in press'a germana. Auctorulu stabileste mai àntai unele principie de dreptu internationale, care nu se potu resturna de càtra nimeni, ci se potu numai calca prin fortia fisica brutala. sau delatura prin minciuna; dupa acésta probédia cu fapte complinite, că diplomati'a européna este in cestiunea Dunarei lipsita de orice principiu sanatosu, interessata, egoista, nedrépta, asupritóre, calcatóre de drepturi clare si nedubitade; in fine dà Romaniei totu dreptulu in tînut'a sa fația cu asupritorii sei; o reflecta inse, că mica precum este ea, nu póte se dea peptu cu Europ'a intréga nici chiaru in casu candu Orientulu s'ar aprinde din nou; inputa inse si Austro-Ungariei fórte greu, că impinge pe Romani'a orbesce in braçiale Rusiei si că nu are nici-unu dreptu se asuprésca pe Romani'a.

Speramu că diariile cele mari din capital'a Romaniei se voru acapara càtu mai curendu de acelu memorialu din „Allgemeine Zeitung“ si i'lu voru insoci de reflexiunile lor, mai virtosu la câteva puncte, intre care este si cestiunea colonisarei cu germani, de care nici-unu germanu nu se póte desbara, ci o nutresce dintru o generatiune in alt'a.

In acelasiu Nr. 230 „Allgemeine Zeitung“ pune temeiu mare pe mergerea regelui Carolu dela Berlinu la Vlen'a, unde mai deunadi candu venise dela parintii sei, nu voise se stea nici trei-dieci de minute. Se va vedea. Dara una se póte sci curatu de acuma, că nici rege, nici ministeriulu actualu, nici camerele nu voru infrunta in nici-unu casu vointi'a unanima a natiunei.

Processu verbale

alu comitetulu asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu, luat in siedinti'a ordinara dela 10 Iuliu st. n. 1883.

Presiedinte: Jacobu Bolog'a, vice-presiedinte. Membrii presentii: P. Dunc'a, D. baronu Ursu, J. Popescu, G. Baritiu, P. Cosm'a, J. St. Siulutiu, V. Romanu, E. Brote, D. Comsi'a, B. P. Harsianu.

Secretariu: Dr. D. P. Barcianu.

64. Secretariulu presenta conspectulu stipendistiloru si ajutoratiloru din budgetulu asociatiunei pro 1883. (Nr. exh. 191/1883.)

— Spre sciintia, avându a se presentă adunarei generale viitoare.

65. In conformitate cu usulu din trecut si cu §. 14 lit. h. din statute.

— Se instituie o comisiune compusa din membrii: dnii St. Siulutiu, V. Romanu si D. Comsi'a pentru scontrarea cassei asociatiunei.

66. Pentru a satisface dispositiunilor cuprinse in §. 23 alu statuteloru.

— Comitetulu esmite o comisiune compusa din membrii: dnii J. St. Siulutiu, V. Romanu si D. Comsi'a pentru propunerea preliminarului de budgetu alu asociatiunei, pentru anulu 1884.

67. Directiunea despartimentului IV (Sebesiu) prin raportulu seu de dto 31 Maiu a. c. presentă proiectulu de statute alu „societatii Andreiene,” ce intentionedia a o infiintia despartimentulu si processele verbali ale sedintieloru subcomitetului de dto 8 Martiu si 10 Aprile a. c.

In processulu verbale alu sedintiei din 8 Martiu se cuprindu dispositiile facute pentru distribuirea unor ajutoare pentru meseriasii din acelu despartimentu, era in processulu verbale de dto 10 Aprile se cuprinde aretarea despre distribuirea ajutoarelor amintite si se cere a se comunică din partea cassei unu conspectu despre membrii asociatiunei din acestu despartimentu, cu scopu de a se inlesni incassarea tacselor restante. (Nr. exh. 151/1883.)

— Cuprinsulu processelor verbali de dto 8 Martiu si 30 Aprile servese spre sciintia cu aceea, că subcomitetulu, pentru incunjurarea de neplaceri, la implinirea agendelor sale se fia totu-deauna cu stricta privire la hotaririle adunarilor generale, mai cu sama si in ce privesece distribuirea sumelor votate că ajutoare si ficșarea acestoru sume; era cătu pentru conspectulu cerutu dela cassa, acesta sa espedatu de aici sub Nr. 114/1883 de dto 25 Aprile 1883 a. c. — Ce privesece „Fundatiunea Andreiana” se astępta raportulu cerutu de comitetu sub datulu 11 Noemvre 1881, despre rezultatulu censurarii ratiociniilor presentate de dlu pretoru M. Savu, era proiectulu de statute se predă unei comisiuni, compuse din membrii comitetului: Z. Boiu, P. Cosm'a si D. Comsi'a spre revisiune si raportare.

68. Avându in vedere apropierea adunarei generale si necesitatea stabiliri programei pentru sedintiele acesteia.

— Comitetulu ficședia urmatorea programa pentru adunarea generala a XXII a asociatiunei transilvane, care se va tiné in 17/29 si 18/30 Augustu a. c. in Brasiovu.

Sedinti'a I-a din 29 Augustu.

1. Deschiderea sedintiei la 10 ore dimineti'a prin presidiulu ordinariu.

2. Apelu nominalu alu membrilor asociatiunei cari au dreptu a participă cu votu decisivu.

3. Esmiterea unei comisiuni de 3 membrii, pentru incassarea de tace delu membrii vechi si delu cei, cari voiescu a se inscrie că membrii noi.

4. Raportulu comisiunei de inscriere amintite in p. precedentu.

5. Raportulu generalu alu comitetului despre activitatea sa in decursulu anului 1882/3.

6. Presentarea proiectului de budgetu pentru anulu urmatoriu.

7. Alegerea unei comisiuni de 5, pentru examinarea proiectului de budgetu si unei comisiuni de 5, pentru studiarea propunerilor de sine statatõe.

8. Cetirea disertatiunilor insinuate la presidiu. Sedinti'a a II-a la 30 Augustu.

1. Autenticarea processului verbalu alu sedintei precedente.

2. Raportulu comisiunei pentru inscrieri si incassare.

3. Raportulu celorlalte comisiuni esmise in sedinti'a I-a.

4. Alegerea presidentului si a oficialiloru pe unu nou periodu.

5. Alegerea comitetului asociatiunei pentru unu nou periodu de 3 ani.

6. Alegerea unei comisiuni de 3, pentru autenticarea processului verbalu alu sedintiei a II-a.

7. Continuare cu cetirea disertatiuniloru.

8. Defigerea locului si timpului pentru viitoarea adunare generala.

9. Incheierea sedintieloru adunarei generale.

69. Membrulu Eugenu Brote, că raportoru alu comisiunei esmise prin conclusulu comitetului dto 14 Septemvre 1882 ad. Nr. 299: cu scopu de a studia propunerile dlui Dr. A. P. Alexi facute in adunarea generala a XXI din Deesiu sub Nr. prot. 30, cu privire la infiintarea de statii meteorologice, arata in numele aceleia, că: de si meteorologi'a, respective meteorgroga din punctu

de vedere teoreticu, pentru sciintia si din punctu de vedere practic pentru agricultori este de insemnatate si de si ar fi laudabilu daca asociatiunea ar da si ea succursu progressulu acestoru sciintie prin infiintarea de statii meteorologice, totusi, avându in vedere, că scopulu asociatiunei nu este asia de generalu că se primęca in programulu seu de activitate, totu ce se refere la progressulu sciintieloru in generalu, si că midiolócele ei banesci sunt prea modeste pentru a se intinde cu activitatea sa pe unu terenu atātu de indepartatu de scopurile sale nemidiolocite, si pe bas'a acestoru motive propune, era:

— Comitetulu, acceptandu motivele comisiunei, decide a nu recomandă adunarei generale primirea propuneriloru amintite ale lui dr. A. P. Alexi.

70. Acelasi membru, că raportoru alu comisiunei esmise din sedinti'a dela 23 Juniu a. c. Nr. 163 pentru studiarea propunerii dlui Simeonu Popescu in privinti'a colectarii melodiiloru populare romane presentate comitetulu prin directiunea despartimentului III (Sibiu) că aclusu la processulu verbale alu sedintiei subcomitetului de dto 29 Maiu a. c., avându in vedere insemnatatea unei astufelu de colectiuni de melodii nationale si imprejurarea, că până acum asociatiunea prea puçinu a facutu pentru cultivarea artei musicale la romani, propune in numele comisiunei:

Comitetulu se propuna adunarii generale procșime crearea unui stipendiulu de caletorie de 200 fl., pe anu pentru a se conferi unui barbatu de specialitate, care se se ocupe cu colectarea melodiiloru nostre populare. (Nr. exh. 183/1883.)

Membrulu dr. B. P. Barcianu avându in vedere insemnatatea obiectului de cestiune, propune urcarea sumei stipendiului de caletorie dela 200 fl. la 400 fl.

Dupa unele deslusiri date de membrulu G. Baritiu in privinti'a unei lucrari analoge intreprinse chiaru până acum de academi'a romana de sciintie din Bucuresci:

— Comitetulu recunoscându insemnatatea unei colectiuni de melodii populare, avându in vedere că o alta corporatiune si cu midiolóce mai bogate, a intreprinsu chiaru până acum o lucrare in acęta privintia, decide a amână decisiunea sa in privinti'a propuneriloru de mai susu, până dupa publicarea rezultatului pasiloru intreprinsi de academi'a romana din Bucuresci.

71. Membrulu George Baritiu presentă pentru biblioteca 1 exemplariu alu „Memorandului conferentiei romaniloru tinute la Sibiu in 12, 13 si 14 Maiu 1881, in traducere francesca. (Nr. exh. 192/1883.)

— Spre sciintia.

72. Membrulu Joanu Popescu, in continuarea raportului comisiunei, pertractatu in sedinti'a dela 7 Juliu a. c., sub Nr. prot. 62 arata, că in privinti'a cestiunei scólei ce aru fi se se instituie sub auspiciile asociatiunei, comisiunea e de parere, că aceea scóla se fia o scóla superiorea de fete, impreunata cu internatu, in care se se continue educatiunea si instructiunea celoru ce-au trecut patru clase de scóle primare. Sustinerea aceste scóle, presupunendu unu numeru de 30 interniste cu cotisatiune anuala de 250—260 fl., si vreo 20 externe cu cotisatiune anuala de 30 fl., chiaru prin sumele dobendite din aceste cotisatiuni aru fi cu putintia.

Ceea ce aru fi că asociatiunea se faca pentru scóla din cestiune, este localulu. Acesta aru trebui construitu de nou, dupa unu planu anume, cu considerare la tõe cerintiele unei scóle superiore de fetitie impreunate cu pensionatu. Cá celu mai potrivit locu pentru unu asemenea edificiu comisiunea recomandă gradin'a realitatii din strad'a Morii Nr. 9, avându se intielege, a se derimă zidulu cetatii si ridicatur'a de pamentu, ce desparte gradin'a de parculu orasiului.

Era ce privesece sum'a de bani, de lipsa la constructiunea edificiiului amintitu, este de parere, că de ore-ce imprejurarile de totu felulu nu sunt favorabile pentru infiintarea in unu viitoriu mai apropiatu a academiiei romane de drepturi, că prin urmare, fondulu, care cu acęta menitiune se afla in administrarea comitetului asociatiunei, aru remâne inca fôrte lungu timpu capitalu neroditoru, dara că din contra acestu capitalu aru face mari servicii poporulu romanu, fiindu pusu la dispositiunea scólei amintite de fete, a carei lipsa e adęncu simtita intre romanii cari apretiescu pe deplinu avantajiele crescerei generatiuniloru tinere femeiesci in scóle bune romane, deci pe bas'a acestor'a propune:

Comitetulu se midiolocęca la adunarea generala a asociatiunei din anulu curentu convertirea, destinatiunei numitului fondu spre scopulu zidirei edificiiului scólei superiore de fetitie, care se stea sub

auspiciile asociatiunei si conducerea si administrarea comitetului ei centralu. (Nr. exh. 181/1883.)

Membrulu comitetului Basiliu P. D. Harsianu, totuodata si membru alu comisiunei arata, că de si la sedinti'a din urma a comisiunei n'a luat parte, totusi chiaru in sedintiele ei anteriore s'a dechiaratu in contr'a propunerii majoritatii comisiunei, si si acum declara că este in contr'a convertirei destinatiunei fondului academiiei si nu afla nici pe comitetulu asociatiunei nici pe adunarea generala competenta de a hotari asupra convertirei destinatiunei fondului academiiei, — creatu din contriburi benevole si nu din midiolócele asociatiunei.

Presidiulu e de parere, că in interessulu causei se nu se schimbe destinatiunea fondului, ci se i se conserve titlulu, dara sumele fondului se se intrebuintie in favorulu institutiunei scólei amintite de fetitie.

Comitetulu, basatu pe intielesulu dispositiuniloru normativulu pentru colectarea si administrarea fondului academiiei romane de drepturi, in principiu declara pe adunarea generala de competenta a hotari despre destinatiunea fondului amintitu, de si in intielesulu propunerii comisiunei, va cere consimtiementulu adunarei generale a asociatiunei pentru convertirea fondului actualu alu academiiei romane de drepturi si intrebuintarea lui, precum si a sumelor ce voru mai incurge, la instituirea scólei superiore de fete. Totu-odata si in legatura cu acęta, comitetulu dupa conclusulu adunarei generale va esmite provocari pentru contribuire la fondulu pentru edificarea si sustinerea scólei superiore de fete cu internatu.

Membrulu B. P. Harsianu insinua votu in contr'a decisiunei comitetului cu rugarea de a se supune deliberarii generale.

— Votulu separatu se acude sub % la acestu processu verbalu.

Sibiu d. u. s.

Jacobu Bolog'a m. p.
vice-pres.

Dr. D. P. Barcianu m. p.
secretariu alu II-lea.

Autenticarea acestui processu verbalu se conrede domniloru: Cosm'a, Siulutiu, Harsianu.

S'au cetitu si autenticatu. Sibiu, 19 Juliu 1883.

P. Cosm'a m. p. B. P. d'Harsianu m. p.
Siulutiu m. p.

Din si despre Bosni'a. De Veratecu.

Par că vedu pe unii p. t. cetitori, cum tresaru si se infóra la cetirea cuventului „Bosni'a”. Da, imaginatiunea viua a poporulu, atitiata de raporturi fantastice, vede pe aicea numai călei invertindu hangiarulu si periclitandu nasurile si urechile toturora, vede numai figure atletice, cari, jumetate góle, pândescu cu pusca in mana dupa tufa, gata a stinge suridiendu viati'a fiacarui caletoriu sermanu. De respandirea spaimei din anii trecuti nu voiu se amentescu, că e prea cunoscuta, dar si acuma candu cetescu câte-o epistola, care trimitu soldatii la parinti lor, me miru de impartesitele episóde infóratore, puçinu patite si multu cornurate. Ei nu le comunica cu alta intentiune, decâtu de a escita interessulu neamurilor, veciniloru si alu cunoscutiloru, cari adunandu-se la unu locu asculta cu atentiune remarcabila cetitulu si recetitulu epistolei prin vreunu cantaretiu dela biserica, si cari in fine oftandu regreta pe sermanulu scriitoriu, că ci se afla intr'o tięra asia selbatica, până acuma uitata mai de totu de Ddieu si de ómeni, cu exceptiune de comit Juliu Andrassy.

Nu negu că si eu — multiamita jurnaleloru — amu pasitu cu mare gróza preste frontiera, că se me convingu că m'amu insielatu. Nu'i vorba, voindu eu se apretiediu tięra Bosniei si pe locutióri ei, m'amu cęgetatu la Boemi'a ori la Silesi'a, ci la Transilvani'a si la Romani. Me rogu dar a ceti acęta descriere si comparare fara vreo indignatiune, că-ci ditrambele si odele, cari descriu virtutiele numerate ale Romaniloru si cari imbata mintea sanatosă si impedeaca energi'a poporulu, sunt cu multu mai stricatióse, decâtu o comparare obiectiva si justa.

Nu numai prin frumós'a vale a Bosniei, ci si prin cotiturele celea mai departate a le tierei se vedu pe siesuri si pe deluri gráne si cucuruze intindinduse până in paduri si latinduse preste plaiuri până in verfulu muntiloru. Ori unde trud'a omenęca mai spreadia ceva rod, acolo bosniaculu isi inplanta plugulu si sap'a. Poieni estinse, că pe la noi, unde cătu'i anulu batu câteva capre, aicea nu se afla. Chiaru si trupele imperiali vinu in perplexitate, că-ci in Bosni'a nu afla că in alte tieri siesuri mai largi pentru exercitiile militare, Asia eu unulu nu pricepu, unde voiesce regimulu se colonisedie pe tiroli si pe italianii chiamati in Bosni'a. Sau póte fi că de aceea se face atātu presiune asupra turciloru, cari se stramuta necurmatu si esu din tięra cu sutele de familii, ducęndu-se acolo unde „ghiaurulu” le mai dá vreo câteva ani pace.

Avuti'a locuitoriloru pe lęnga tóta trud'a lor nu s'a inmultitu, că-ci tóta sudórea li o luá turculu. Asia ne spunea unulu, că acuma platesce 38 fl. dare, pe candu inainte de ocupatiune dedea 215 fl. pe anu, firesce numai in forma de cerealii, vite etc. Dar se nu cugete

cineva, că ei pentru aceea aru iubi pe „Schwabi“, ori că iar considera de liberatorii lor din jugulu celu pentru alții nesuferibili, că-ci se afla si bosniacii, că si alți ómeni in acelu stadiu, unde ei urescu prezentulu, nu că-ci ar fi de nesuferitu, ci pentru că 'i desparte de unu trecutu, de care'i léga multe fire ale ánimei. Incepu inse a se impacá cu situatiunea actuala si multi nu mai credu la episod'a scornita, cá si candu noi amu fi datori Sultanului a'i face drumurile si a'i edificá casarmele pe bani luati inprumutu, éra dupa terminarea acestora se ne luamu „catrafusele“.

Facia cu procedur'a juridica, care nu decide brevi manu cá mai inainte, ei se ia protocolu, se citéda martori, se conchiama esperti, bosniacii se mangaie dicédu: „La voi mergu lucrurile incetu, dar dreptu“. Asia aru decurge tóte in linisce, déca nu ne aru felicitá cu present'i'a dumniiloru din candu in candu câte unu popa din Montenegro, care vine cu pasaportu regulatu se adune dela marinimosii credinciosii ajutoriu pentru vreo bisericá imaginara din Montenegro, ori-cum dicu soldatii nostri din Muntele negru. Urmările sunt totu-deauna aceleasi, adeca inchiderea de câte 10—20 de persóne.

Temperamentulu bosniacului nu e, cum dicu unii, brutale, ci fórte domolu, caracterulu lui inse decisu. Domineca, dupace au fostu in biserica si au cántatu cu totii in choru, mergu la cafenea, se vercolescu cu totii josu in cercu, isi aprindu ciubucele, ceru laolalta o litra de rumu si bendu acésta in 2—3 óre, unulu tragendu preste o tamboritia cu una córda, le cánta pâna in seara balade despre subjugarea din partea turciloru, despre suferintiele cele mari si despre virtutile unui si altui „erou“ in lupta contra turciloru si a „magyariskiloru“. Ceialalti asculta cu o atentiune rara si sunt in stare a nu vorbi in decursulu cántarei nici-unu cuventu. Se intempla one-ori cá rumulu incaldiesce la unulu si la altulu capulu si'i insufletiesce mai multu curagiulu, de cátu e de lipsa, dar doi insi delocu flu iau si flu ducu fara sgomotu pâna acasa. Asia iubescu ei pacea si linistea, încátu de candu me afli eu aicea, n'amu vedutu si n'amu auditu, cá disputele si discussiunile de pareri omenesci se fia insocite de fortia brutala, precum se intempla pe la noi mai in tóta serbatórea si care procedura primitiva costa adeseori si câte o viétiá. Amu vorbitu cu unu functionariu mai mare, cá se esoperedie, cá se me trimita pe mine cu o trupa in orasiulu cutare si densulu mi-a promissu, cá cum se va intempla vre-unu furtu in pretiu ori-cátu de micu, imi va satisfacé placerea. Si eu asteptu acuma de 5 luni indesiertu, cá-ci bosniacii facu deosebire mare intre alu meu si alu teu. Plugurile stau preste nópte in campu, pivnitiele deschise, nu pieré nimicu. Turculu comerciantu siede intre marfe josu, cu privirea cátra pamentu, cá si candu s'aru delecta a priori la viéti'a ce'lu astépta pe cealalta lume; dara cum aude dela Minaretu laud'a lui Muhamed, pune scaunulu in usi'a pravaliei si álérge in giamie, fara cá se o inchida, éra in acea óra nimeni nu se apropie cá se intre in bolt'a lui.

Candu piere ceva, sunt lotri de siguru austriaci.

Vedeti Romaniloru cum e Bosni'a acésta de selbatega?!

Ce'i dreptu, soldatii s'au folositu de increderea acésta órba a locuitoriloru si s'au aprovisatu cu sugari, tabacu etc. intr'unu modu fórte indatinatu prin Transilvani'a, de aceea bosniacii ne si intréba: Ce ne ati adusu voi, nimica de cátu, vinarsu, jidani, lotri si — persóne deflorate.

Tinerimea are petrecri caracteristice. Pe o livada jóca fetéle unu feliu de hora, pe candu ficiorii ori stau in jurulu lor si se delectéda la privirea lor, ori apoi inscenéda deprinderi gimnastice, cari se asemenea de totu cu jocurile grecesci. Unii fugu pe intrecute, alții se iau la tranta; unii se încéca se ridice unu bolovanu de pétra si'lu arunca mai departe; care sare mai susu si mai departe s. m. a.

(Va urmá.)

Corespondentie particularie ale „Observatoriului“.

Desiu, la 15 Augustu st. n. 1883.

(Urmare si fine).

II. Teatru. Partea sociala de dupa amédi a solemnitatiloru ne a interesatu in gradu supremu, potu dice pâna la surprindere.

Se vedemu pentru ce?

In subversantele sire cetitorulu va afla respunsulu, éra eu voiu continua descrierea inceputa.

Din sirulu toasteloru redicate cu acésta ocaziune, care de care mai la locu, la banchetulu comunu, voiu aminti numai scopulu pentru care s'au pronunciatu: adeca pentru asociatiune, pentru comitetulu centralu, pentru meritatul literaru pentru noulu nostru directoru Augustinu Munteanu, pentru pretorele Floth, pentru disertatorii, pentru secretariu si pentru cassariu etc., éra printre toate band'a dela Gherl'a ne delectá cu melodii si jocuri nationali, firesce in cátu permiteu zelosii toastanti!

Dupa banchetu diletantii de teatru Beclenarii condusi de betranulu Merzocu surprinsera pe d. Munteanu si Muresianu cu câteva cântece nationali inaintea chilie loru din etagiu.

Acum inspre séra inca totu vinéu ospetii mai alesu preotii nostri de prin satele vecine, de órece ei numai dupa prestarea serviciulu d. dieescu au pututu pleca fia-care la adunarea desp. asociatiunei.

Abea amu ispravitu cu vizitele pe la protopopu, pretoru, invetiatoru etc. — si inmurgitulu serei pe la 8 óre — candu vinea si o ploie recoritóre, dóra cá se spele rugin'a si nepasarea egoistiloru neparticipatori si se indemne pe cei din Becleanu se grabésca la otelu: candu music'a despre balconu prin mersulu. „Grivitiei“ invitá publiculu la balu si la representatiunea ce avea se dea meseriasii diletanti din Becleanu.

Nu dupa multa asteptare sal'a era indesuita de unu publicu alesu de ambe secele, candu se radica cortina si Ludovic'a Diuganu, juna, cá Susan'a; Vasiliu Candreanu, caltiunariu cá suprefectu; Vasiliu Chitia, economu, cá Galuscuti; Juliu Belciugu, stud. V cl. gim. cá betranulu Vereritia; Joanu Svagau, pantofariu, cá vornicul satulu; Teodoru Puiu, cojocariu, cá gendarmu; Ludovic'a Morariu, juna; Florea si Irin'a Candreanu, neveste cá tierance; au produsu pies'a „Rusalie“ de Vasiliu Alesandri, cu succesu escelentu, intre repetitele aplause ale publiculu, intre care era si intelegenti'a neromana din Becleanu mai tóta.

Ludovic'a Diuganu fu onorata din publicu cu unu buchetu frumosu de flori. In genere diletantii fiesce care si au interpretatu rólele cu mare precisiune, si de acea la fine fura rechiamati pe scena, candu din nou a escelatu cu „cânteculu ginte latine.“

III. Balu. Inainte de inceperea balulu, care au duratu pâna diminétiá, diletantii isi facura reverentia in chilie la d. directoru alu despartimentulu Augustinu Munteanu, unde Grecu tinu o cuventare de salutare, in urma caria d. Munteanu multiamindule pentru onórea cei facura, care se revarsa tóta pe inteligenti'a din Becleanu cu aposebire asupra sufletulu aceleia Sim. Moldovanu, le deromise ajútore si carti teatrale, incuragindui pe diletanti spre frumos'a cariera, pe care pasiescu!

In urma mai cántara versulu „Ánim'a cea buna“ (vedi „Sionulu romanescu“ Nr. 3, 1867 pagina 33 publicatu de mine) si se departara impreuna cu veteranulu Merzocu, care ei tractá in parteru.

Cá epilogu la cele insirate pâna aci, nu potu a nu amenti, cá d. pretore Floth, care participá la tóte, isi esprimá in limb'a magiara indestulirea cu decurgerea in ordine exemplara a adunarei, si isi luá remasu bunu dela d. directoru.

Inainte de plecarea unu june 'mi admanuá urmatoriulu buchetu alu dameloru si domnisóreloru participatóre la acelu balu, cá si care n'a mai fostu asia de splendidu, de candu exista Becleanulu:

Dómne: Flórea Moldovanu invetiátórea, Berta Grecu, Matilda Sohár, Cat. Fogolyán, Rosalia Silvesianu, Lila Caroly Kis, Kincses Bogdán, George Cira-Becleanu, Lila Fagarasianu-Taure, Victoria Popu-Ocna-Desiului, Ana Todoreanu-Feleacu, M. Bogdanu, Vic. Cherestiesiu-Desiu, Teodoru Craciunu, Alesandru Silasi-Bistritia, Nicolau Balanu-Brasfalau, Joanu Deacu-Ilisua, Berta Micu-Nusfalau, Elena Hosu-Chethiu, Constantinu Juga-Negrilesci, Leonu Pavelea-Nasaudu, Ludovica Cibocu-Odorheiu, Veronica Suia-Lusca, C. Cherestiesiu-Beudiu.

Domnisióre: Maria Tecariu, Elena Cernatoni, Elena Hegyi-Becleanu, Luc. Fagarasianu-Taure, Irina Bogdanu-Desiu, Aurelia Silasi, Silvia Craciuni-Bistritia, Berta Boga, Valeria Pavelea-Nasaudu, Ana Precupu-Nimigea, Marta Muresianu, Marta Rusu-Sireagu, Maria Gabrielescu-Piatra, Susana Sacui-Fizesiu, Sororele Lupu-Gherla, Rafila Chifa-Brasfalau, Ludovica Soldea-Militei, Emilia Muresianu-Sesarmu, Aurelia Deacu-Ilisua, Luc. Muresianu Maria Cupsia, Maria Cibocu-Odorheiu.

Astu feliu se tinu si decurse prim'a adunarea ambulanta a despartimentulu, care va remanea pururea nestérsa in ánimile tuturor.

Multiamita ferbinte cetatieniloru din Becleanu pentru neasteptata primire atátu de serbatoréscá, ce ne au procuratu.

Inainte diletantiloru! La revedere fratiloru membrii ai asociatiunei pe anulu viitoriu in Lapusiu!

Nr. 2315/1883.

(175) 1—3

Escriere de concursu.

Pentru 2 stipendie de câte 315 fl. v. a. usuate de medicinistii absoluti dr. Jacobu Maioru si dr. Nicolau Ciaclanu, devenindu vacante; pentru unu stipendiu de 84 fl. v. a. usatu de Ales. Anceanu rigorosante in drepturi la Clusiu; pentru 5 stipendie de câte 63 fl. v. a. usuate de Alesandru Dragosiu juristu in an. IV-lea la Clusiu, Elia Capusianu juristu in an. I la Clusiu, Emiliu Gerasimu juristu in an. I la Clusiu, Corneliu Gusieila studente in clasa a IV-a la gimnasiulu superioru gr.-cat. din Blasiu si Petru Simu gimnastu absolutu totu in Blasiu, si pentru unu stipendiu de 60 fl. v. a. usatu de Joanu Vespremi gimnastu absolutu de clasa a V-a in Blasiu, declarate vacante pentru nelegitimarea progressulu facutu in studie. Tóte din fundatiunea repausatulu dr. Simeonu Romantiai.

La stipendiele preatinse potu concurge:

1. Numai aceli tineri studenti seraci, cari sunt nascuti in Transilvani'a si de nascere romani.
2. Cari au din studie calculu de eminentia.
3. Dinpreuna cu ascultatorii de medicina ori jura potu concurge si aceia, cari se voru aplica la sciintiele reali, precum tehnica, montanistica si silvanistica.
4. Dintre concurenti voru avea preferentia ceteris paribus, celi de origine nobili, si consangeni piului fundatore.
5. Dela concurenti se cere, cá testimoniile scolastice alaturande in copia autentecata la cererile concursuali, se produca carte de botezu, éra atestatele de paupertate se fia provideute cu subscrierea

antistiei comunali si a parochulu respectivu, si intarite cu sigilulu comunale si alu parochulu, precum si cu subscrierea oficiulu de cercu, éra in cetati si opide, cu subsrierea antistiei cetatiene ori opidane, mai departe cu designarea institutulu de invetiamentu, la care voiesce concurentele a-si continua studele. Cererile concursuali astu-felu ajustate se se substérna pâna in **15 Septembrie** a. c. st. n. la subsemnatulu consistoriu metropolitanu.

Blasiu, in 14 Augustu 1883.

Consistoriulu metropolitanu greco-catolicu de Alba-Jul'i'a si Fagarasiu.

Escriere de concursu.

Din fundatiunea fericitulu metropolitu si archiepiscopu Alesandru St. Siulutiu se escrie concursu cu terminu pâna in **15 Septembrie** st. n. a. c. pentru 2 stipendie de câte 400 fl. v. a. usuate de Juliu St. Siulutiu medicinistu de an. alu V-lea la Vien'a deja mortu, si altulu de Septimiu Albini filosofu in an. alu V-lea la Vien'a; pentru unu stipendiu de 100 fl. v. a. usatu de gimnastulu absolutu Gavrilu Triponu, si pentru 2 stipendie de câte 60 fl. v. a. usuate de Trajanu St. Siulutiu si Joanu Neagoe ambii studenti gimnasiali, declarate de vacante din cauza cá nu si-au legitimatu progressulu facutu in studie in decursulu anulu scolaristicu 1882/3.

Doritorii de a obtiné unulu din astea stipendie, au de a'si trimité cererile concursuale, instruite cu recerutele testimonie scolastece, atestate de botezu, precum si testimonie de paupertate dela anstisti'a comunale, subscribe si de parochulu loculu si de judele procesuale respectivu, cari tóte se voru substerne la subsemnatulu capitulu metropolitanu pe terminulu susu insemnatu.

Blasiu, in 14 Augustu 1883. (175) 1—3

Capitulu metropolitanu greco-catolicu de Alba-Jul'i'a si Fagarasiu.

Escriere de concursu.

Din fundatiunea fericitulu Samuilu Clain se escrie concursu cu terminu pâna in **15 Septembrie** st. n. a. c. pentru unu stipendiu de 120 fl. v. a. usatu de Georgiu Janza medicinistu de anulu alu II-lea la universitatea din Clusiu devenitu vacante pentru nelegitimaren progressulu facutu in studie.

Doritorii de a obtiné acestu stipendiu au de a'si trimité cererile loru concursuali instruite cu recerutele testimonie scolastice, atestate de botezu, precum si cu testimoniile de paupertate dela antisti'a comunale, subscribe si de barochulu loculu si de judele processuale respectivu, in fine cu declarare, cá la care institutu de invetiamentu voiesce concernentele a continua studele, cari tóte se se substérna la subsemnatulu consistoriu metropolitanu pâna la terminulu susu insemnatu.

Blasiu, in 14 Augustu 1883. (175) 1—3

Consistoriulu metropolitanu greco-catolicu de Alba-Jul'i'a si Fagarasiu.

Escriere de concursu.

Pentru 2 stipendie de câte 60 fl. v. a. din fundatiunea fericitulu Constantinu Alutanu fostu canonicu metropolitanu la biseric'a catedrale din Blasiu, usuate de Basiliu Cherestiesiu studente de cl. a VII-a, declarate de vacante pentru nelegitimarea pe terminulu prefiptu despre progresulu facutu; prin acésta se escrie concursu pâna in **15 Septembrie** st. n. a. c.

Doritorii de a obtiné vre-unulu din aceste stipendie, au de a'si trimité cererile loru concursuali instruite cu recerutele testimonie scolastice, atestate de botezu, precum si cu testimoniile de paupertate subscribe de antisti'a comunale si de parochulu locale, provideute cu sigilele acestor'a, precum si vidimate de deregatori'a politica concernente; voru avé preferentia, cari voru poté documentá, cá sunt in nexu de consanginitate cu piulu fundatore, astu-felu gatite se voru substerne consistoriulu subsemnatu pe terminulu susu indicatu.

Blasiu, in 14 Augustu 1883. (175) 1—3

Consistoriulu metropolitanu greco-catolicu de Alba-Jul'i'a si Fagarasiu.

Editoru si redactoru responsabile: **G. Baritiu.**
Tipariulu lui **W. Kraft.**